

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Lokalni javni emiter

"Radio televizija Rožaje"

Broj. 92

Rožaje, 06.04.2023 g

Na osnovu čl. 22 Odluke o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću Lokalni javni emiter Radio Televizije Rožaje (Sl list CG opštinski propisi br. 30 od 02.06.2016. godine), člana 25 Statuta Radio Televizije Rožaje i člana 5 poslovnika o radu Savjeta Radio Televizije Rožaje, Savjet dana 06.04.2023.godine na sjednici donio je,

PRAVILNIK O PROGRAMSKIM PRINCIPIMA I PROFESIONALNIM STANDARDIMA LOKALNOG JAVNOG EMITERA "RADIO TELEVIZIJA ROŽAJE" DOO

Član 1

Lokalni javni emiter „Radio televizija Rožaje“ DOO (u daljem tekstu: LJE RTR) je slobodan, nezavisan i profesionalan medij javnog servisa građana.

LJE RTR ima za cilj da zadovolji potrebe građana za kvalitetnim informativnim, obrazovnim, kulturno-umjetničkim i zabavnim programima i sadržajima.

LJE RTR preuzima pred javnošću odgovornost da proizvodi i emituje programe u skladu sa najvišim opštim standardima i vrijednostima demokratskog društva, naročito u pogledu raznovrsnosti, kvaliteta sadržaja i uredničkog integriteta.

OBAVEZE LJE RTR KAO LOKALNOG JAVNOG EMITERA

Član 2

RTR, lokalni javni emiter građana, obezbjeđuje informisanje građana na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o javnom elektronskom emitovanju.

RTR ima obavezu da informiše, edukuje i zabavi građanstvo. Za svoj rad odgovara javnosti.

Ostvarivanje uloge RTR zasniva se na opštim principima javnog servisa kao što su univerzalnost, raznolikost, nezavisnost i prepoznatljivost.

Lokalni javni emiter RTR mora biti dostupan sveukupnom građanstvu. Obrača se cjelokupnom stanovništvu, bez obzira na društveni položaj ili prihode. Univerzalna dostupnost podrazumijeva da slušaoci mogu da primaju program u podjednako mjeri na cijeloj teritoriji opštine Rožaje.

RTR će obezbijediti kvalitetne programe koje svijet nudi, poštujući principe otvorenog društva po kojima su građani, građani Evrope i Svijeta.

RTR, kao lokalni javni emiter, podržavaće puni spektar javnih interesa, nudeći raznovrsnost programskih sadržaja i žanrova.

RTR kao lokalni javni emiter predstavlja javni forum na kojem se ideje izražavaju slobodno, gdje cirkulišu informacije, mišljenja i kritike.

RTR teži da slušaocima bude prepoznatljiv po kvalitetu i osobenom karakteru svog programa, po originalnom pristupu, svestranosti žanrova, programskim inovacijama i afirmisanjem vrhunskih standarda u audio produkciji.

RTR samostalno proizvodi uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.

CILJEVI LJE RTR - a

Član 3

RTR izlazi u susret zahtjevima i interesima slušalaca, u skladu sa odredbama zakona i Statuta RTR-a da:

- a) bude javni servis za informacije, edukaciju, kulturu, umjetnost, zabavu i sport;
- b) stimulise, odražava i afirmise raznolikost i bogatstvo životne i kulturne stvarnosti;
- c) pravovremeno, sveobuhvatno, objektivno, uravnoteženo i vjerodostojno obrađuju događaje u Rožajama i šire, podržavajući fer i konstruktivan dijalog na lokalnom i regionalnom nivou.
- d) sadrži obrazovne programe, uključujući i opšte i specijalističke sadržaje;
- e) uključuje visok standard programa za djecu i mlade;
- f) sadrži proporcionalni spektar programa za pripadnike nacionalnih i etničkih zajednica.

PROFESIONALNI STANDARDI

Član 4

Informativni progami i svi drugi programi RTR-a pridržavaju se sljedećih profesionalnih standarda:

Tačnost

Prenesena poruka mora da reflektuje tačne činjenice i ne smije navoditi na pogrešan zaključak. U priložima koji prikazuju stvarne osobe moraju se izbjegavati tehnike virtuelne stvarnosti, osim u slučajevima kada je to u službi poruke ili zaštite ličnih interesa i kada je to na odgovarajući način označeno.

Objektivnost

Izveštavanje ne smije da sadrži vrjednosne kvalifikacije od strane autora.

Činjenice i stavovi moraju biti predstavljeni ravnopravno, a izveštavanje mora nepristrasno uzeti u obzir sve osobe, institucije, događaje, relevantne za temu.

Objektivnost u informativnim programima ne obezbjeđuje se samo ravnotežom suprotstavljenih stavova, već i kompletnim predstavljanjem okolnosti koje su dovele do tih stavova.

Pri izvještavanju treba izbjegavati sve što izaziva razumnu sumnju u objektivnost novinara ili javnog emitera i što bi moglo stvoriti predstavu da su oni izloženi pritisku ideološke, političke, finansijske, socijalne, vjerske ili kulturne prirode.

Reporter može da izradi profesionalni novinarski sud zasnovan na relevantnim činjenicama, ali ne i lično mišljenje koje je posljedica jednostranih stavova vezanih za određena pitanja.

Kreatori radio programa krše profesionalne standarde ako kriju, zanemaruju ili u neadekvatan kontekst plasiraju informacije sa kojima se lično ne slažu.

Cenzura

Prema Ustavu Crne Gore, koji pruža pravo na slobodno, nezavisno informisanje, svaka vrsta cenzure je nezakonita i neetička. Urednici i novinari RTR-a ne smiju podleći nikakvoj vrsti pritiska, direktnog ili indirektnog, da se njihovi programi cenzurišu. Razne forme konformističke autocenzure nespojive su sa nezavisnim novinarstvom.

Provjeravanje činjenica

Novinari i urednici RTR-a su dužni da prije emitovanja provjere sve činjenice. Ukoliko provjera nije moguća, mora se precizno navesti izvor. U slučajevima od posebnog interesa za javnost, može se garantovati anonimnost izvoru u zamjenu za bitnu informaciju. Identitet ovakvog izvora mora biti poznat nadležnim urednicima programa, a njegov kredibilitet provjeren. Posebno je nužan oprez i provjera podataka prilikom korišćenja podataka neutralizovanih izvora sa Interneta, jer on omogućava neograničen pristup i neselektivno korišćenje podataka, što može dovesti do dezinformisanja javnosti. Ukoliko se neautorizovan izvor sa Interneta ipak koristi, treba da bude jasno označen kao takav.

Kredibilitet

Novinari i drugi autori radio programa RTR- a moraju biti nezavisni u radu i zadržati autonomiju novinarske profesije i svih ostalih profesija koje pomažu u formiranju sadržaja radio programa.

Informativni programi moraju tačno da prenose događaje, podatke i izjave, omogućavajući slušaocima da sami formiraju stavove. Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objave, već i za ono što prećute, a od interesa je za javnost.

RTR neće emitovati programe koji sadrže i promovišu poruke mržnje, podsihu na mržnju ili predrasude prema pojedincu, grupi ili zajednici. Za sticanje i očuvanje kredibiliteta posebno je važno da se u programima jasno razgraniči razlika između novinarskih priloga i reklame i da se izbjegne zamagljivanje granice između njih.

Obavezna je distanca od informacija koje plasiraju agencije za odnose s javnošću, koje stvaraju imidž i reputaciju određenim ličnostima za novac.

Urvnoteženost izvještavanja

Programi RTR - a se bave pitanjima od javnog interesa koja izazivaju različite stavove u javnosti, moraju adekvatno i jednako predstaviti različite tačke gledišta. To podrazumijeva nepristrasnost i razumno procjenjivanje težine određenih stavova i mišljenja, njihov značaj ili potencijalni značaj.

Kad god je to moguće, novinari i urednici moraju da pronađu predstavnike svih uključenih strana i obezbijede u programu sve relevantne stavove. Ukoliko je to nemoguće, oni o tome jasno i direktno moraju obavijestiti javnost.

Novinari i urednici moraju biti svjesni neophodnosti ravnoteže u tretiranju spornih pitanja.

Suprotstavljanje mišljenja o kontroverznim događajima, temama i pojavama prezentiraju se u istom prilogu ili emisiji, odnosno u narednoj emisiji koja čini dio iste serije emisija. Osim strana uključenih u spor, neophodno je uključiti i neutralno ili ekspertsko mišljenje.

Pravednost

Ne smatra se da su bilo koja vijest ili programski sadržaj pravedni ako:

- a) ne uključuju sve relevantne činjenice;
- b) uključuju beznačajne činjenice, a zanemaruju važne;
- c) navode slušaoce na pogrešan zaključak;
- d) reporteri koriste izraze ili šeme koji otkrivaju njihovu pristrasnost.

Jezik

RTR kao lokalni javni emiter koji proizvodi program, mora posebno obratiti pažnju na jezik kao ustavnu kategoriju.

Jezik mora biti jasan i jednostavan, izbjegavati preuveličavanja i dvosmislenost.

Spikeri i voditelji programa, kao i novinari (i svi drugi zaposleni ili slobodni autori programa) obavezni su da u svojim programima uključuju i koriste književni jezik.

U principu, u programima nije dozvoljeno korišćenje vulgarnih izraza niti korišćenje jezika koji nije u skladu sa važećim društvenim normama.

Pravo na odgovor i ispravku

Član 5

RTR neće oklijevati da prizna materijalnu grešku kada se utvrdi da je do nje došlo. Greške moraju biti jasno, tačno i blagovremeno korigovane. Ispravka mora biti blagovremeno objavljena i ne može u značajnoj mjeri prevazići dužinu prvobitnog netačnog emitovanja.

Javnost rada

Član 6

Novinarski rad je javan i novinari RTR -a su obavezni da kategorično odbiju svaki pokušaj bilo koje institucije ili pojedinca da ograniči pristup informacijama,

ili ga koriste za interese koji nijesu u skladu sa principima slobode i nezavisnosti novinarske profesije.

Promocija jezika, kulture i umjetnosti

Član 7

RTR afirmiše nacionalni i kulturni identitet i jezik i promoviše vrijednosti crnogorskog multikulturalnog društva u svoj njegovoj raznolikosti.

RTR emituje, podstiče i afirmiše multikulturalno stvaralaštvo i tome doprinosi vlastitom produkcijom.

RTR ima obavezu da njeguje i afirmiše jezik kao ustavnu kategoriju u govornoj (sinhronizacija) i formi.

Obezbjedivanjem da građanstvo ima uvid u najbolja ostvarenja u regionu, Evropi i šire, uz adekvatan procenat nezavisne produkcije, RTR teži da daje pečat crnogorskoj kulturnoj sceni, svojstveno kreativnosti medija javnog servisa. RTR razvija partnerski odnos sa kulturnim institucijama (državnim i drugim) u Rožajama i šire.

Pristup javnosti važnim događajima

Član 8

RTR će izvještavati uživo o događajima od javnog interesa iz društvenog, ekonomskog, političkog, kulturnog i sportskog života (festivali, sportska takmičenja, debate u parlamentu i dr.), u skladu sa listom značajnih događaja koju će, saglasno zakonu utvrditi Savjet.

Spektar tema

Član 9

U programu RTR mora se obezbijediti odgovarajuća ravnoteža između regionalnih i lokalnih vijesti.

Značajno je da novinari i drugi autori programa istražuju i predstavljaju pozitivne kao i negativne događaje, ličnosti i društvene pojave, iako oni možda neće privući opštu pažnju.

Izvještavanje o radu lokalnog Parlamenta

Član 10

RTR će iscrpno i sveobuhvatno pratiti parlamentarni život u Rožajama. Izvještaji o radu lokalnog Parlamenta u programima RTR moraju dati nepristrasnu sliku aktivnosti Skupštine. To znači da su obavezni da predstave čitav spektar stavova o određenom pitanju na izbalansiran način.

Novinar mora u izvještaju da informiše javnost o raspravi odbornika za i protiv određenog pitanja. I kada je rasprava zaključena, a i dalje izaziva

kontradiktorne stavove, RTR je obavezan da ih prezentira, sve dok, po njegovom sudu, svi relevantni stavovi ne budu predstavljeni. Prilikom montaže govora iz Parlamenta mora se jasno pokazati kada su korišćena dva dijela govora pauzom ili objašnjenjem novinara kojim se daje do znanja da ova dva dijela nijesu u kontinuitetu. Prilikom montaže, nedopustiv je svaki oblik manipulacije.

Izjave date u lokalnom Parlamentu imaju imunitet prilikom izvještavanja, što pruža RTR-u odbranu od optužbi za klevetu.

U skladu sa uređivačkom politikom, Savjet RTR-a donosi odluku o prenosu sjednica Skupštine opštine.

Izveštavanje o političkim partijama

Član 11

RTR izvještava o svakodnevnim aktivnostima političkih partija, pri čemu je njegov zadatak kao javnog emitera da ima nepristrasan stav prema svim partijama.

U skladu sa zakonom, u programu RTR- nije dozvoljena politička propaganda, osim u vrijeme predizborne kampanje.

Prisustvo političke partije u emisijama RTR-a zavisi od njene aktivnosti. RTR nije obavezan, osim za vrijeme predizbornih kampanja, da unaprijed obezbijedi političkim partijama jednako vrijeme u programima. Urednici su dužni da u određenom vremenskom periodu na odgovarajući način obezbijede predstavnicima svih parlamentarnih stranaka (na državnom i lokalnom nivou) da prezentiraju stavove o aktuelnim lokalnim temama.

RTR je obavezan da pozove na raspravu sve parlamentarne stranke. Kada pozvani učesnik odbije učešće ili nije u mogućnosti da prisustvuje, to obično ne treba da bude razlog za otkazivanje emisije. U tom slučaju, RTR treba da nastoji da obezbijedi odgovarajuću zamjenu kako bi mogao predstaviti različite stavove. Ako to može prouzrokovati jednostranost i neuravnoteženost programa, neophodno je odložiti emisiju.

U slučaju emitovanja dužih razgovora sa predsjednikom Opštine o aktuelnim pitanjima, neophodno je obezbijediti sličnu priliku za emitovanje stavova opozicionih partija. Ukoliko opoziciju čine više od dvije stranke, emitovanje ne smije da traje više od jedne i po dužine priloga predsjednika Opštine. Program mora biti emitovan u ekvivalentnoj emisiji, ako je moguće odmah poslije pojavljivanja predsjednika opštine ili u sljedećoj emisiji istog serijala.

Predizborna kampanja

Član 12

U skladu sa zakonom, Savjet RTR-a donijeće posebna pravila o političkoj propagandi za vrijeme predizborne kampanje.

Odnosi sa državnim organima

Član 13

Iako je osnovan od strane SO Rožaje, RTR je nezavisan i autonoman lokalni javni emiter. Uređivački timovi i novinari sarađuju sa državnim organima na ravnopravnoj osnovi i ne primaju niti izvršavaju njihova naređenja.

Program RTR-a pruža integralne i detaljne izvještaje o radu Opštine i drugih opštinskih organa i tačno i detaljno prenose stavove opozicije i predstavnika građanskog sektora.

Urednici i novinari treba da zadrže profesionalnu distancu od svih instrumenata vlasti, jer u suprotnom mogu ugroziti integritet RTR-a.

Zakonske odredbe o državnim vojnim tajnama nameću obavezu da funkcioneri i institucije čuvaju takve dokumente. Vojna ili zvanična tajna može u određenim slučajevima služiti kao paravan za interese pojedinca, grupa ili službi koje žele da sakriju značajne činjenice ili nelegalne radnje od javnosti. O objavljivanju takvih dokumenata i činjenica odlučuje direktor RTR-a.

Odnosi sa vojskom

Član 14

Prilikom izvještavanja o vojnim pitanjima, uređivački tim RTR-a poštuje demokratski princip da se vojska nalazi pod civilnom upravom.

Odnosi sa policijom

Član 15

RTR pomaže javnosti emitujući poruke policije i upozorenja u vezi sa problemima u saobraćaju i hitnim slučajevima. Informativni program prenijeće apel policije za informacije o ozbiljnom zločinu.

Informativni program objektivno prati ulogu policije, kao i svih državnih organa. Praćenje policije na pojedinim operativnim dužnostima, urednici i novinari moraju razmotriti kroz prednosti i mane prihvatanja takvih poziva, s obzirom na to da postoji korist za javnost da bude informisana o sprovođenju operacija, uz postojeće rizike.

STANDARDI PRODUKCIJE

PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Član 16

Ankete

Anketiranje i rezultati anketiranja treba da su u skladu sa profesionalnim standardima tačnosti, nepristrasnosti i vjerodostojnosti. Ankete ne sprovedu novinari, redakcija i portal RTR-a, već se povjeravaju drugim institucijama i ekspertima kompetentnim i ovlašćenim da sprovedu ankete zasnovane na provjerenim metodama i prihvaćenim standardima. Sve inicijative za anketiranje mora unaprijed odobriti direktor.

Ankete se ne sprovedu na portalu RTR-a www.radiorozaje.me.

Emitovanje rezultata anketa

Prije emitovanja rezultata bilo koje ankete, od novinara se očekuje da:

- a) prikupi sve neophodne informacije o korišćenim metodama, kao i glavne rezultate ankete;
- b) uporedi interpretaciju rezultata autora studije sa mišljenjem drugih eksperata iz te oblasti;
- c) utvrdi validnost korišćenih metoda i interpretacije rezultata.

Prilikom emitovanja rezultata ankete, novinar mora:

- a) dati prednost činjenicama u odnosu na interpretaciju tih činjenica;
- b) objaviti ime osobe ili organizacije koja je sprovela anketu, i kada je to relevantno, političko opredjeljenje, naziv sponzora, populaciju obuhvaćenu anketom, veličinu uzorka, period anketiranja, odnos odgovora i marginu greške.

Nenaučne ankete

Ankete koje nijesu sprovedene u skladu sa priznatim standardima ne pružaju validne rezultate niti su izvor pouzdanih informacija.

Posebnu pažnju treba obratiti prilikom prezentacije, bilo u direktnom prenosu ili prethodno snimljene, na izjave prikupljene u razgovorima sa slučajno odabranim osobama ili publikom u kontakt programima. Komentari prikupljeni na ovaj način moraju biti predstavljeni samo u svrhu ilustrovanja spektra i vrste javnog mnjenja. Ne smije se nagovjestiti da takva mišljenja o određenom pitanju odražavaju rasprostranjenost ili težinu mišljenja u zajednici. U slučajevima ad hoc anketiranja građana o protivrječnim društvenim temama, neophodno je ispoljiti visoku dozu opreza i izbjeći mogućnost manipulisanja.

Telefonsko glasanje

U svojim informativnim programima, RTR ne praktikuje telefonsko glasanje niti emituje rezultate takvih glasanja. Izuzeci su neki zabavni programi gdje je telefonsko glasanje u skladu sa metodologijom međunarodnih i drugih takmičenja i gdje nedostatak pouzdanosti i kredibiliteta telefonskog glasanja ima protivrežu u drugim metodama glasanja i evaluacije takmičara ili učesnika.

Kontakt programi

U kontakt programima koji se emituju uživo producenti moraju biti u pripravnosti zbog mogućnosti da oni koji se uključe u program prekrše zakon ili opšteprihvaćene norme ukusa, pristojnosti ili izražavanja.

Oni koji se uključe u program moraju biti predstavljeni imenom i prezimenom, što je naročito važno u programima koji se bave političkim temama, glasanjem o ličnostima i izjavama.

Predstavljanje imenom i prezimenom nije obavezno u takozvanim savjetodavnim programima (programima koji se bave zdravstvom, poljoprivredom itd.).

PRIVATNOST I PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Član 17

Privatnost nasuprot javnog života

Privatni život pojedinca u okviru programa RTR u ovom smislu podrazmijeva privatni život za razliku od njegovog javnog života. Može se desiti da novinari povremeno narušavaju privatni život pojedinca. To je dozvoljeno samo u slučajevima kada privatni život pojedinca utiče ili postane dio njegovog javnog života ili postane predmet opravdanog interesovanja javnosti.

Postoje brojne situacije u kojima pojedinci ne mogu ili ne treba da budu identifikovani. U ovim slučajevima, ne smiju biti korišćeni detalji koji bi mogli nagovjestiti identitet pojedinca.

Opšteprihvaćen je profesionalni standard da je pravo na privatnost obrnuto srazmjerno značaju javne funkcije koju pojedinac obavlja. I kada lični život javnih ličnosti postane opravdan predmet istrage, oni nijesu lišeni svih prava na privatnost. Od suštinskog je značaja da se poštuje pravo ljudi na dostojanstvo, a da se istražuju i utvrđuju relevantne činjenice za javnost.

Identitet osumnjičenog

Prilikom izvještavanja o osobama koje se nalaze pod istragom policije, vrlo pažljivo razmotriti da li je važniji interes javnosti ili zaštita pojedinca. U slučajevima kada informacija koju da policija ili drugi istražni organi otkrije identitet osumnjičenog (npr. njegove inicijale itd.) u tolikoj mjeri da ga nije potrebno prikrivati u izvještaju, njegovo ime ili identitet može biti naveden, uz prethodno odobrenje direktora.

Identitet optuženog

Optuženi u sudskim postupcima ne prikazuju se u ponižavajućim okolnostima. Pri otkrivanju identiteta osobe optužene za krivično djelo, emituje se samo dio sudskog procesa, imajući u vidu da između optužbe i suđenja može proći dug vremenski period i s obzirom na to da posljedice mogu biti štetne po nevinu osobu. Kada se u programu otkriva identitet osobe optužene za krivično djelo, mora uslijediti izvještaj od jednakog značaja o sudskoj presudi.

Identitet žrtava zločina

RTR ima posebnu obavezu da u svojim programima nikada ne nanese nepotrebnu bol žrtvama i po pravilu ne objavljuje njihov identitet.

Izuzetak mogu biti slučajevi:

- a) kada žrtva pristane na otkrivanje identiteta (pismeno ili preko snimka);
- b) kada žrtva dobrovoljno ustupi svoju priču za emitovanje;
- c) kada u izuzetnim slučajevima preovlada interes javnosti.

Kada, bez odgovarajućeg zakonskog procesa, navodna žrtva optuži nekoga za zločin, RTR ne garantuje anonimnost navodnoj žrtvi. Prenošnje optužbi zavisi od detaljne provjere kredibiliteta osobe od strane uređivačkog tima i pravnog odjeljenja, kao i dokaza koje ona iznosi i rizika od tužbe zbog klevete. Ni pod kojim okolnostima, osim u slučaju smrti žrtve, RTR neće otkriti identitet maloljetne žrtve zločina.

Zaštita izvora informacija

Informacija dobijena od izvora koji ne želi da bude identifikovan u javnosti može se koristiti ukoliko je izvor poznat novinaru i ako uživa prima facie kredibilitet.

Da bi se izbjegla mogućnost manipulacije objavljivanjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo provjeriti pouzdanost izvora i mora doći do dokaza koji potvrđuju informaciju iz najmanje dva druga odgovarajuća izvora.

Otkrivanje izvora nadležnom uredniku ne treba miješati sa javnim otkrivanjem izvora. Urednik programa mora da tretira takve informacije sa apsolutnom povjerljivošću. Kada urednik programa smatra da nedostaju određeni elementi koji omogućavaju utvrđivanje kredibiliteta i tačnosti, ima pravo da odbije emitovanje takvog izvještaja.

Zaštita izvora informacija moralno je pravo profesije, koja poput medicinske ili pravne profesije ima određena prava i mora se pridržavati određenih obaveza. Novinar i urednik moraju znati razloge zbog kojih izvor želi da ostane anonimn. Dužni su da razjasne sve uslove koji se tiču bilo kakvog obećanja koje se daje u zamjenu za informaciju. Novinar ne može garantovati zaštitu izvora informacije ako bi time bila ugrožena bezbjednost građana ili štićene kriminalne radnje. U tom slučaju RTR neće savjetovati zaposlenom da odbije da se povinuje zahtjevu suda.

Anonimni učesnici programa

Tačnost i integritet u novinarstvu zahtijevaju da identitet intervjuisane osobe bude poznat publici.

Slučajevi u kojima je dozvoljen anonimni učesnik intervjua zahtijevaju prethodno odobrenje odgovornog urednika informativnog programa.

Odbijanje učešća u programu

Svako ima pravo da odbije učešće u programu. U svim programima, kada publika može s pravom postaviti pitanje zašto određeni pojedinac nije zastupljen, potrebno je navesti podatak ko je sve pozvan da učestvuje u programu i dati tačno objašnjenje zašto je odbio učešće u programu.

Zabrane

Urednici i novinari RTR-a dužni su da poštuju zabranu emitovanja određenog materijala. To ih ne sprečava da pokušaju ubijediti izvor informacija da povuče ili promijeni svoju zabranu. Ukoliko drugi mediji prekrše zabranu, RTR će u svakom pojedinačnom slučaju razmotriti opravdanost tog postupka.

Vijesti i izvještaji

Vijesti i izvještaji moraju biti jasni, neosporni, vjerodostojni i otvoreni za provjeru. Ne smiju da uključuju elemente komentara. RTR neće emitovati tzv. komentarisane vijesti i izvještaje. Sve prenesene činjenice moraju biti provjerene; kada provjera nije moguća moramo jasno navesti izvor.

Intervjui

Autor intervjuja mora prije intervjuja da obavijesti osobu koju intervjuiše o svrsi u koju će intervju biti korišćen. Prilikom korišćenja intervjuja, RTR se mora ponašati u skladu sa uslovima dogovorenim prije intervjuja.

Kada se obavlja intervju sa dvije ili više osoba pojedinačno za isti program ili serijal programa, nijednom od učesnika se ne smije dozvoliti da čuje stavove drugih učesnika.

Kada je intervju snimljen za kasniju montažu, treba imati fer tretman prema intervjuisanim osobama. To podrazumijeva da budu informisane u tome da će njihov prilog biti naknadno montiran. Intervjuisanoj osobi od koje se traži da odgovori na detaljnu kritiku treba pružiti priliku da u potpunosti odgovori na sve glavne tačke kritike. Biranje samo slabijih odgovora intervjuisane osobe u odnosu na efektno demantovanje nije fer.

Treba biti oprezan sa pristankom da se intervjui koji će biti snimljeni tretiraju kao intervjui »uživo«.

Telefonski intervjui

Osoba od koje se traži intervju telefonom mora biti obaviještena o svrsi intrevjua i mora se dobiti njeno odobrenje prije emitovanja intervjuja.

Kada se telefonski intevrjui koriste za konsektivno intervjuisanje suprotstavljenih strana, prvi učesnik mora biti informisan o prisustvu drugog prije početka intervjuja. Kada je tema kontroverzno pitanje, obavezna je ravnoteža.

Komentar

Zadatak RTR-a je da informiše građanstvo što je detaljnije moguće na nepristrasan način o događajima od nacionalnog i međunarodnog značaja. Novinari u komentaru ni u kom slučaju ne smiju koristiti samo one činjenice koje odgovaraju njihovom ličnom mišljenju. Komentari moraju uključivati sve glavne tačke gledišta na određena pitanja.

Kada se emituje komentar, to mora biti jasno stavljeno do znanja publici.

Plaćanje

RTR ima opšte pravilo da ne plaća izvorima informacija.

Ukoliko je u izuzetnim slučajevima zbog javnog interesa potrebno razmotriti plaćanje izvorima informacija, nužno je odobrenje direktora. Činjenica da je došlo do takvog plaćanja mora se emitovati.

RTR neće vršiti bilo kakve isplate zaposlenima u državnim institucijama (poslanicama, odbornicima, ministrima, vladinim i partijskim funkcionerima) kao izvorima informacija.

IZVJEŠTAVANJE O IZUZETNIM DOGAĐAJIMA

Član 18

Izvještavanje o demonstracijama

Prilikom izvještavanja, novinari RTR - dužni su da se pridržavaju sljedećih standarda:

- a) Novinari treba da saznaju identitet organizatora, svrhu demonstracija i broj učesnika.
- b) O odluci da se izvještava sa demonstracija ne treba obavještavati nikoga van RTR. Mogućnost izvještavanja može uticati na posjećenost i planove organizatora.
- c) Novinari su dužni da održavaju distancu od organizatora i demonstranata.
- d) Timovi koji izvještavaju treba da budu oprezni kada su u pitanju osobe ili grupe kojima je cilj da budu snimljene.
- e) Timovi koji izvještavaju ne smiju prihvatiti nikakve sugestije ili zahtjeve demonstranata koji bi mogli dovesti do insceniranja događaja.
- f) Kada je planirani javni događaj prekinut demonstracijama, sam događaj treba da dobije zasluženu medijsku pažnju.
- g) Odluka da se emituje izvještaj mora biti zasnovana na značaju događaja, protesta ili demonstracija.

Građanski nemiri

Kada se planira izvještavanje o događajima prilikom kojih se može očekivati nasilje, treba preduzeti sve mjere predostrožnosti da se obezbijedi da prisustvo novinara ili mikrofona predstavlja provokaciju. Ukoliko njihovo prisustvo očigledno izaziva potencijalno opasnu situaciju, oni treba da prestanu da koriste opremu za snimanje i, u nekim slučajevima, da je sklone.

Terorizam

Novinari RTR dužni su da objektivno izvještavaju o svim vidovima terorizma. Novinari RTR treba da se postaraju da njihova aktivnost ne ugrozi živote talaca niti ometa napore nadležnih organa za oslobađanjem talaca.

Kada izvještavaju o aktivnostima terorista, novinari treba da se pridržavaju sljedećih smjernica:

- a) Svaku direktnu komunikaciju sa teroristima/osobama koje drže taoce koja sadrži informacije o trenutnim, ili planiranim terorističkim akcijama, treba odmah prenijeti direktoru RTR.
- b) Neće se direktno prenositi izjave ili intervjui sa teroristima/osobom koja drži taoce bez odobrenja direktora. Takvo odobrenje daće se samo u izuzetnim slučajevima.
- c) Izjave ili zahtjevi terorista osoba koje drže taoce spadaju u sastavni dio incidenta. U većini slučajeva treba ih emitovati u skraćenoj verziji da bi se izbjegla opasnost manipulacije.
- d) Telefonski ili drugi kontakt sa taocima ili teroristima/osobama koje drže taoce treba ostvariti samo ako, po procjeni direktora RTR, aktivnost ne

ometa komunikaciju nadležnih organa niti još više ugrožava sigurnost talaca.

- e) reporteri i producenti treba odmah da prenesu direktoru RTR svaki zahtjev nadležnih organa da se iz bezbjednosnih razloga odloži emitovanje određene informacije vezane za krizu ili istragu koja je u toku.

Izveštavanje o kriminalu i nezgodama

Prilikom izveštavanja o kriminalu i nezgodama, treba izbjegavati senzacionalizam. Treba nastojati da se izbjegne stvaranje neosnovane panike. Neophodno je objektivnim izveštavanjem obavještavati o opasnosti od nasilnog kriminala. Prilikom izveštavanja o kriminalu, novinari RTR dužni su da tragaju za svim relevantnim činjenicama, uzimajući u obzir da pravo na informisanje ne treba da ugrozi pravo na privatnost i dostojanstvo pojedinca.

PROFESIONALNA SREDSTVA

Član 19

Tekst

Tekst treba da se fokusira na činjenice. Kada se izvještava o krivičnim djelima, možemo govoriti o osumnjičenima, ali ne i o kriminalcima. Primjenjuje se princip da je svako nevin dok ga sud ne proglas krivim. Kada nije dostupna informacija iz zvaničnih izvora, novinari RTR dužni su navesti iz kojih su izvora dobili podatke.

Novinari RTR u principu oslanjaju se na nalaze istražnih organa, policije i stručnjaka. Kada otkriju dvosmislenost, kontradikciju, obmanu, neaktivnost ili nezakonitost u zvaničnoj istrazi, mogu pokrenuti paralelno novinarsko istraživanje. O tome su dužni da obavijeste direktora.

I kada zvanični izvori objavljuju inicijale osumnjičenih a radi se o javnim ličnostima (iz politike, sporta, estrade itd.), može se objaviti puno ime uz prethodno odobrenje direktora. U tom slučaju treba uputiti na izvor.

Prikrivene metode prikupljanja vijesti

Prikrivene metode prikupljanja vijesti treba primjenjivati samo poslije razmatranja njihove zakonitosti, pravednosti i narušavanja privatnosti. Ovaj način prikupljanja podataka praktikuje se jedino ako su u pitanju informacije od neospornog značaja za javnost, a ne mogu se dobiti ni na koji drugi način.

Lažno predstavljanje

Prilikom prikupljanja informacija, zaposleni u RTR ne smiju se služiti nečasnim metodama i nelegitimnim sredstvima. Zaposleni se ne smiju lažno predstavljati niti lažno prikazivati svoje namjere da bi došli do informacije. Međutim, može biti slučajeva kada služi legitimnoj programskoj svrsi da novinar ne otkrije svoju profesiju, već da traži informacije kao običan građanin. Do toga može doći, na primjer, prilikom ispitivanja načina obmanjivanja javnosti. Ukoliko se smatra važnim i u javnom interesu da se traži informacija bez otkrivanja da će biti

korišćena u novinarske svrhe, na mjestima gdje javnost obično nema pristup, mora se dobiti prethodno odobrenje direktora RTR.

Skriveni mikrofoni

Kao opšte pravilo, novinari RTR mogu koristiti skrivene mikrofone za prikupljanje informacija. U izuzetnim slučajevima dozvoljeno je korišćenje skrivenih uređaja za snimanje. Skriveno snimanje mora odobriti direktor RTR. Odobrenje se može dati samo ako je dobijena informacija od nespornog interesa javnosti, ako je nezamjenjiva i ako se do nje ne može doći na drugi način. Laki zabavni i slični programi mogu sadržati ulične ankete ako ljudi koji se pojavljuju u ovim snimcima daju dozvolu prije emitovanja materijala.

Prikupljanje zvaničnih/povjerljivih informacija

Informacije koje iz vladinih institucija dođu do novinara nezvaničnim putem, posebna su vrsta anonimnog informisanja koje se koristi kada određeni državni ili lokalni funkcioneri žele da obavijeste javnost o povjerljivim temama. Uvijek se mora pažljivo provjeriti kredibilitet i cilj takvih informacija.

Istraživačko novinarstvo

Od suštinskog je značaja je da se program RTR bazira na skrupuloznom i iscrpnom istraživanju da bi bili u skladu sa principima tačnosti, integriteta, pravednosti i sveobuhvatnosti. Novinari moraju da uzmu u obzir sve raspoložive dokaze i uključe spektar stavova vezanih za temu koja se obrađuje.

Neophodno je omogućiti svim stranama koje su direktno uključene da predstavljaju svoj stav. Kako bi se izbjegla mogućnost zloupotrebe plasiranjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo provjeriti pouzdanost izvora i prikupiti dokaze iz drugih izvora.

OBRADA INFORMACIJA

Član 20

Voditelji i autori intervjuja

Voditelji i autori intervjuja moraju imati fer odnos prema svojim gostima. Oni ne treba da budu zahtjevni i kritični prema jednim, a pomirljivi i naklonjeni drugima.

Reporteri

Uloga reportera je da prenosi vijest slušaocima uz maksimalnu korektnost, tačnost i integritet.

Svrha smještanja u kontekst i obezbjeđivanja analize, jeste u tome da se osigura da publika koja se na novinarstvo oslanja kao na primarni izvor informisanja, dobije što jasnije objašnjenje o vijestima, ličnostima i problemima.

Gosti komentatori

RTR ne prihvata kao svoje mišljenje komentatora koji poziva da artikuliraju različit spektar mišljenja o aktuелnoj temi. RTR treba da obezbijedi predstavljanje širokog dijapazona mišljenja, posebno kada je riječ o kontroverzним temama, dakle pokušava da odabere komentatore sa referencama koje ih kvalifikuju da daju stručna mišljenja. Svaki značajan aspekt komentatorove reputacije mora jasno biti naveden, kako bi publika bila u prilici da iz prave perspektive ocijeni njegovo gledište.

Montaža

Uprkos vremenskim ograničenjima koja nameće tv/radio produkcija, proces montaže mora da rezultira stvarnim reflektovanjem onoga što se prvobitno vidjelo i čulo.

Krajnji rezultat montaže jeste kompresija stvarnosti, dio stvarnosti, koji mora u jednakoj mjeri da reflektuje esencijalnu istinu.

Montaža intervjua

Prilikom montaže intervjua novinari se pridržavaju smjernica :

- a) Pitanja i odgovore ne treba montirati tako da izmijene prvobitno značenje, ili iskrive smisao prvobitnog intervjua u cjelini.
- b) Odgovori na pitanja dati u jednom kontekstu ne smiju biti montirani u drugom.
- c) Odgovor na pitanje ne smije biti smješten u program i predstavljen kao odgovor na drugo pitanje.
- d) U slučajevima kada proces montaže zahtijeva ponavljanje pitanja, reakcija i snimljenih dodataka, priroda i namjera originalnog odgovora mora biti očuvana.
- e) Slušaoci ne smiju biti zavedeni da pomisle da se među ljudima odvija diskusija, kada takva diskusija nije snimljena.
- f) Radi pravednosti i profesionalizma, snimljeni intervjui ne smiju trpjeti dodavanja, izmjene, iskrivljavanja ili potpuno nova pitanja koja postavlja novinar.

Upotreba arhivskog materijala

Potrebno je obavjestiti publiku kada su audio materijali koji se emituju snimljeni mnogo ranije.

Ponovno emitovanje intervjua ili dijela intervjua treba obaviti na takav način da se ne iskrivi kontekst originalnog intervjua.

Upotreba tehnologije u uređivačke svrhe

Specijalni efekti, uključujući zvučne efekte, treba da budu upotrebljavani sa posebnom pažnjom kada je predstavljanje novinarskog materijala u pitanju. U rijetkim prilikama kada se one koriste, treba strogo prosuditi da ne dođe do iskrivljavanja stvarnosti i da se ne stekne utisak o uredničkom komentaru.

Rekonstrukcija i simulacija događaja

Rekonstrukcija ili simulacija može biti najefektnije sredstvo prenošenja nekih tipova informacija, kao što su istraživanje prostora ili događaja koji simuliraju neku nesreću. Ukoliko je neki događaj, ili njegov dio, rekonstruisan ili simuliran u toku programa, ovo se mora na auditivan način predložiti publici.

Kompozicija slika (NAPOMENA-SAMO ZA TV EMITERE)

Zbog dominantne sugestivne snage, snimci kamerom su presudni faktori u postizanju emocionalne i racionalne identifikacije, stvaranja utisaka, sudova i mišljenja. Dva su preovlađujuća pristupa kamere: subjektivni ili lični (u igranim programima) i objektivni ili izvještajni (u informativnim programima).

Snimci u informativnom programu treba da reflektuju događaj ili aktivnost objektivno. Jedini mogući elemenat fikcije je trajanje, kada stvarno trajanje događaja biva adaptirano prekidima i montažom kako bi se događaj smjestio u odgovarajući vremenski okvir. Živi prenosi događaja i aktivnosti predstavljaju izuzetak.

Vizuelna sredstva dozvoljavaju nenamjerna ili namjerna odstupanja od realne slike događaja, okolnosti ili ličnosti. Zato treba pažljivo razmotriti pozicije i uglove kamere kao i postprodukcione izmjene koje prouzrokuje primjena tehničkih sredstava.

Snimanje, odabir pozicija i uglova kamere

U informativno-dokumentarnim programima treba izbjegavati upotrebu donjih i gornjih rakursa kada se prikazuju ličnosti posebno, naročito one iz javnog života.

Korišćenje donjeg rakursa uvećava osobu koja se prikazuje, dok korišćenje gornjeg rakursa daje suprotan efekat.

Snimci koji otkrivaju privatni život i reakcije prikazanog pojedinca ili intimne detalje mogu biti upotrijebljeni jedino ako se dobije odobrenje od osobe koja je na snimku.

Korišćenje post-produkcione kompjuterske tehnologije

Korišćenje kompjuterske animacije i specijalnih efekata može kompromitovati autentičnost i integritet snimljenog materijala. U informativnim programima treba izbjegavati upotrebu efekata kao što su zaustavljanje kadra, usporavanje kretanja, dvostruko eksponiranje i drugih efekata koji modifikuju prikazano, osim u slučajevima kada korišćenje takvih efekata omogućava dobijanje detaljnih informacija o događaju, dešavanjima ili ličnosti.

Rekonstrukcija i simulacija događaja

Rekonstrukcija ili simulacija može biti najefektnije sredstvo prenošenja nekih tipova informacija kao što su informacije vezane za istraživanje prostora ili događaja koji situiraju neku nesreću. Ukoliko je neki događaj ili njegov dio rekonstruisan ili simuliran u toku programa, to se mora na auditivan ili vizuelan način predložiti publici.

ARHIVSKI MATERIJAL

Član 21

Etiketiranje arhivskog materijala

Arhivski materijal koji se koristi da ilustruje tematske događaje ili problematiku treba da bude jasno označen. Arhivski materijal ne bi trebalo koristiti u svrhu ilustrovanja događaja na način koji bi naveo slušaoce da povjeruju da je to zapravo taj događaj.

Zloupotreba arhivskog materijala

Ukoliko to nije jasno iz konteksta izvještaja, upotreba arhivskog materijala mora biti etiketirana kao "arhivski materijal" sa datumom snimanja.

Ne treba da upotrebljavamo arhivski materijal da ilustrujemo događaje na način koji bi mogao dovesti publiku do pogrešnih zaključaka:

- a) Arhivski materijal jednog događaja ne treba koristiti za ilustraciju drugog događaja.
- b) Dramatizovani prikazi ili rekonstrukcija ne treba da budu predstavljeni kao dokumentarni materijal.
- c) Događaj može biti rekonstruisan sa prevashodnom svrhom prenosa stvarnih informacija, a zbog nedostatka autentičnog materijala i to mora biti jasno označeno.
- d) Stalno ponavljanje istog materijala za ilustrovanje različitih tema koje su predmet vijesti i aktuelnosti može da dovede do pogrešnog razumijevanja.

Arhivski materijal koji prikazuje zločine

Svaka upotreba takvog materijala koji prikazuje zločine treba da bude predmet posebne odluke zasnovane na prosuđivanju i dobrom ukusu:

- a) Nije dozvoljeno koristiti arhivski materijal poznatog zločina da se ilustriuje drugi zločin.
- b) Prilikom odabira arhivskog materijala, moramo izbjeći nesmotrenu i učestalu upotrebu rasnih, nacionalnih, religijskih, seksualnih i drugih stereotipa.

Miješanje stvarnosti i dramatizacije

Novinarski programi ne smiju da kao pravilo prihvate princip miješanja stvarnosti sa dramatizovanim prikazom realnih i istorijskih ličnosti i događaja. U slučaju da se to dogodi, dramatizovani dio mora jasno biti identifikovan.

Satira

Prilično je dvosmislena u svom efektu pa njena upotreba u programima može dovesti do zabune kod publike. Satirične sadržaje treba tretirati na način da ih publika jasno prepozna kao informacije predstavljene iz humorističkog ugla.

POŠTOVANJE SHVATANJA SLUŠALACA

Član 22

Poštovanje dobrog ukusa

U primjeni ovih standarda, naročito u pogledu jezičkog izražavanja, nasilja i seksualnog ponašanja, postojeće određen stepen odgovorne fleksibilnosti. Svjesni smo da postoje različiti standardi koji se mogu primijeniti na različite ciljne grupe. Postoje oštre razlike oko onoga što se smatra prihvatljivim za emitovanje zavisno od društvene sredine i generacijske pripadnosti. Ne postoji konsenzus oko toga što je "protivno dobrom ukusu", "pristojno" ili "eksplicitno" u prikazivanju seksualnih pitanja na primjer. Ono što se smatra nepristojnim u jednoj starosnoj grupi savršeno je prihvatljivo za druge.

Scene nasilja (NAPPOMENA-SAMO ZA TV EMITERE): Neće se prikazivati materijal koji odobrava, promovise ili veliča nasilje. Ove restrikcije se ne odnose na *bona fide* naučne, dokumentarne, dramske, umjetničke ili debatno-diskusione programe.

Bol i patnja: Mogu se koristiti samo onda kada je to neophodno za razumijevanje informacija važnih za publiku. Lični bol može ponekad biti programski legitimno prikazan, ali se ne smije eksploatisati radi senzacionalističkog efekta.

Scene seksa (NAPPOMENA-SAMO ZA TV EMITERE): Neće se emitovati materijal koji sadrži scene seksa u kojima su osobe mlađe od 18 godina, materijal koji prikazuje eksplicitne scene seksa ili bestijalnosti, zatim materijal koji sadrži seksualno ponašanje kojim se degradira osoba u smislu određenog oblika mržnje zasnovane na polu i materijal koji sadrži seksualno ponašanje koje podstiče na nasilje. Sva ova ograničenja ne odnose se na *bona fide* naučne, dokumentarne, umjetničke i dramske materijale.

Jezik: Uvredljivi jezik se neće koristiti prije 22 časa na televiziji i u vrijeme kada je vjerovatno da će veliki broj djece biti u publici.

Program za odrasle: Programi na televiziji koji sadrže scene nasilja, eksplicitne seksualne scene ili uvredljivi jezik namijenjene su odrasloj publici i neće se prenositi prije graničnog vremena, koje počinje u 22h.

Djeca u auditorijumu i program za djecu: RTR neće emitovati sadržaj koji nije pogodan za djecu u terminima kada se može očekivati da djeca čine veliki dio publike. Programi za djecu moraju se pridržavati specijalnih smjernica vezanih za jezičko izražavanje, nasilje, konflikte u porodici, smrt ili moguće imitacije ovih događaja.

RTR u svojim programima namijenjenim djeci i mladima posebno će promovisati i podsticati multikulturni i multinacionalni pristup, kako bi im omogućili da odrastaju u razumijevanju da je kulturna, vjerska i nacionalna različitost prirodan i pozitivan činilac crnogorskog društva.

Zdravstvena pitanja: Prije emitovanja, sve činjenice sa potencijalnim uticajem na zdravlje ljudi treba provjeriti sa medicinskim stručnjacima, čak i kada to može dovesti do kašnjenja u emitovanju tog programa. RTR se striktno pridržava principa povjerljivosti podataka o pacijentima i njihovim medicinskim dosijeima. RTR ne smije, ni na koji način, povrijediti osjećanja pacijenta niti njegovo dostojanstvo. Privatnost ljudi treba da bude zaštićena i prilikom izvještavanja o prirodnim katastrofama.

Uputstva za gledaoce i slušaoce: Kad program sadrži nasilje, scene seksa i/ili uvredljiv jezik, RTR će, kako bi publici pomogla u odabiru programa, pružati savjetodavnu pomoć u vidu smjernica koje tretiraju prikladnost uzrasta gledalaca određenom programu i koje će biti emitovane na početku programa kad god je to potrebno.

PROGRAMI OD POSEBNOG INTERESA

Član 23

PROGRAMI ZA NACIONALNE I ETNIČKE ZAJEDNICE

RTR posvećuje stalnu pažnju životu pripadnika svih nacionalnih i etničkih zajednica u Crnoj Gori. U tom cilju :

- a) RTR će podsticati, afirmisati i promovisati multikulturalnost, muktikonfesionalnost i multietnički sklad u Kotoru, kao temeljne odrednice i najviše civilizacijske vrijednosti.
- b) RTR će prikazivati kulturne , etničke i vjerske zajednice uravnoteženo i objektivno, izbjegavajući stereotipe.
- c) RTR će podsticati i promovisati kulturu tolerancije multikulturalnim programskim sadržajima, obavezno uključujući najslušanije termine.

Predstavljanje pojedinih djelova društva

RTR ima obavezu da služi svim slojevima društva.

RTR u svojim programima isključuje mogućnost diskriminacije na osnovu pola, mjesta porijekla, kulture, političkog mišljenja, socijalnog statusa, seksualne orijentacije, religijske pripadnosti, bračnog statusa ili invalidnosti.

Prikazivanje žena

Neprikladno je stvarati utisak i naglašavati da su neke aktivnosti rezervisane samo za jedan pol, a pošto za gotovo sve profesije postoje termini koji nijesu seksistički, treba da koristimo te termine.

Prikazivanje osoba sa invaliditetom

Ljudi sa invaliditetom treba da budu predstavljeni na pravi način u svim programima RTR, a publika treba da bude tačno i nepristrasno obaviještena i upozorena o njihovim problemima i interesima.

Posebnu pažnju treba obratiti na to da terminologija koja se koristi bude moderna i priznata od strane stručnjaka, te da se izbjegne upotreba zastarjelih, uvrjedljivih termina iz svakodnevnog govora.

Kada se govori o djeci sa invaliditetom, u istom kontekstu koristimo prigodnu terminologiju.

Osobama sa invaliditetom treba omogućiti da uđu u studio gdje se programi produciraju i treba ih predstaviti u programu onako kako oni žele.

Prikazivanje seksualnih manjina

Kada se prikazuje seksualnost treba izbjegavati pojednostavljivanja, stereotipe i donošenje ličnih sudova. Ne smijemo zamijeniti homoseksualnost sa transvestizmom ili transseksualnošću.

Programi namijenjeni starijim osobama

RTR obraća posebnu pažnju na predstavljanje starijih ljudi; cilj je da se pomogne oblikovanje odgovarajućeg stava javnosti prema rastućem broju starije populacije. Ovo uključuje i programe namijenjene starijim osobama.

Djeca i maloljetnici u programima

Djeca moraju biti uključena u programe na više načina: kao intervjuisani učesnici i čak, povremeno, autori programa.

Takođe treba da poštujemo interesovanje djece kao slušalaca programa radija, kada je namijenjen specijalno njima ili generalnoj publici.

Često je potrebno tražiti pristanak roditelja, zakonskih staratelja ili škole prije intervjuisanja djece ili njihovog drugačijeg uključivanja u programe. Novinari i drugi autori treba da pažljivo razmotre mogući uticaj programa na dijete koje je u njega uključeno – na način na koji je program kreiran, kao i na uticaj koji može imati kada bude emitovan.

Kada se obrađuje opasna ili nezakonita aktivnost vezana za djecu, kao što je uzimanje droge ili prostitucija, preporučljivo je da programske timove, u njihovom kontaktu sa tom djecom prate stručnjaci.

Kada dokumentarni programi sadrže prikaze djece uključene u nezakonitu ili asocijalnu aktivnost, njihova identifikacija može pokrenuti ozbiljna etička pitanja. Može postojati interes javnosti da se ta djeca identifikuju, ali dugoročni interesi djeteta ukazuju na potrebu da ona ostanu anonimna. Autori programa treba da se obrate svom pretpostavljenom onda kada nisu sigurni kako da izbalansiraju interese u posebnim slučajevima. Pristanak roditelja ne mora biti dovoljan razlog da se otkrije identitet djeteta ukoliko bi za budućnost djeteta bilo bolje očuvati anonimnost.

Prilikom snimanja asocijalnih ili kriminalnih aktivnosti djece, objavljenih u cilju pokazivanja prakse, a ne počinioaca, opšte je pravilo da se u Radio Kotoru identitet djece ne otkriva.

Intervjui sa djecom zahtijevaju posebnu pažnju. Djecu je lako navoditi na odgovore sugestijama i pitanjima. Autori programa treba da budu oprezni u provociranju djece i da im dozvole da sami govore. Djecu ne treba unižavati niti im povlađivati.

Sve pojedinosti koje se tiču identifikacije maloljetnika na sudu, bilo u svojstvu svjedoka, optuženog ili drugog, ne treba da budu otkrivene. Ove zabane uključuju i naziv škole i adresu. Dijete koje je uključeno u kriminalne aktivnosti, kao žrtva ili svjedok, ne smije biti identifikovano. Isto važi za suđenja o dodjeljivanju, usvajanju, starateljstvu i drugim pitanjima. Djeca žrtve seksualnog nasilja takođe ne smiju da budu identifikovana.

UTICAJ NA PROGRAM

Član 24

Zahtjevi RTR da ne emituje materijal

Kada je materijal snimljen u skladu sa novinarskim pravilima, može se koristiti za emitovanje ukoliko se ne ispriječe preovlađujući interesi programa i ako nije bilo drugih dogovora postignutih u vrijeme snimanja.

Da bi se izvagali razlozi za zahtjev za neemitovanje materijala zbog programskih potreba moramo se osloniti na sopstveno rasuđivanje.

Ukoliko se pojave zahtjevi za neemitovanje nakon što je do snimanja materijala došlo uz pristanak sagovornika, novinari i supervizori moraju da ispituju prirodu dogovora postignutog u vrijeme snimanja. Ukoliko je namjeravana upotreba materijala u skladu sa tim dogovorom, zahtjevu za neemitovanje materijala se neće izaći u susret. Uvijek treba uložiti napor da se objasni pozicija RTR.

Veto na programski materijal od strane pozvanih učesnika u programu

Učesnicima u programu neće se dati pravo veta na bilo koji dio programa.

ZAŠTITA PROFESIONALNIH STANDARDNA

Član 25

U skladu sa zakonima koji važe za RTR, gledaoci/slušaoци treba da se svojim žalbama, predlozima i sugestijama najprije obrate Komisiji za predstavljanje i prigovore slušalaca.

Ova Komisija služiće se gore navedenim ciljevima i standardima kao osnovom za donošenje svojih preporuka i stavova.

Savjet odlučuje o kršenju programskih principa i profesionalnih standarda i predlaže direktoru preduzimanje odgovarajućih mjera.

Reklamiranje, promocija i sponzorstvo u programu RTR

U skladu sa Statutom RTR, Savjet RTR donosi poseban Pravilnik o oglašavanju i sponzorstvu u programu RTR, na osnovu programskih kvota koje će propisati regulator tržišta elektronskih medija u skladu sa evropskim standardima.

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora programa i organa RTR

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora programa i organa RTR utvrđuju se Etičkim kodeksom RTR koji donosi Savjet RTR.

5.	6.	7.	8.
----	----	----	----

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26

Danom donošenja Odluke Savjeta o usvajanju Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima Lokalnog javnog emitera "Radio televizija Rožaje" DOO, prestaje da važe Programski principi i profesionalni standardi Lokalnog javnog emitera "Radio televizija Rožaje" DOO. Ovaj dokument će biti dostupan javnosti u štampanoj i elektronskoj verziji i distribuiran zaposlenima.

Predsjednik Savjeta DOO LJE RTR
Osman Kurpejović

ROŽAJE
TELEVIZIJA